

AMORE BIETA'KO ITUNBENA (VI)

Uribarri Gudalburua balaz zan zauritu ta il egin zan.

Galtzeori eziñ-osatua izan zan. Valde Espina'ko Markes'ak pozik artuko eban aren zeregiña.

Bizkai'ko buru-zagien begiko etzan Valde-Espina'ko Markes'a. Alan da be, Naparra'ko batalloien Gudalburu Carasa'k naitaez Bizkaitarrak ezarri gura eutsen Bizkai'ko Komandante Orokor lez On Karlos'ek orretako eskubidea emon eutsalako.

Baiña Bizkai'ko-Aldundegiaren Lendakariak isillean danak azpitik esaten ebena, aurrez-aurre, gizonkiro esan eutson.

Markes Gudalburuak gudaketako zelaian ez eban irabazi orrelango mail lorrerik Anai-gudea amaitu zanean kapitai maillara bakarrik eldu zan.

¡Kondaira au egiten dagon edeslari apal oneri zenbat gogarte yatorkozan burura!... Orduan baiñaagintari Bizkaitarrak ba-euken adorea, kemena ta gizontasuna!... Orain, barriz, Jaularritza'ko giputz-naparrak gura dabben guzti-guztia egiten deuskue. Eta geure diruaz gure Euskalki ederra, Bizkaiera zatitu egiten dabe; eta Etxenike'k aginduten daualako ikas-toletan batua zantarra irakatsi ta teleikuskiñean eta pelikuletan batua edo gipuzkera osotua ta itsusia egiten da.

Eta gero nora doaz ta zelan darabillez gure eun mille milloak. Gure etxeko teillatuak itoxuraz beterik, Bilbo'n ain bear-bearrezko Metroa egin barik, bitartean kalean gurdiak ezin ibilliz, ta Bilbo'ko ta Bizkai'ko ibai-errekak egurats-zerua arnasea artu-eziñeko ke ta zikiñez loiturik..... Obeto litzake guri dirua kenduten deuskuenengadik aldendu ta egin Araba'n egiten dabena; eta Sabino Arana Euskadi'ren irasleak gura ebana, Suizan lez Euskadi'ko eskualdeak euren diruaren ta buruaren jabe izan, guztion arazoetan ondo betuta. Baiña alderrai itxita jarraitu daigun. Ez gi-

putzen ez naparren laguntzarik ez dala aurkitzen eta Liberal baltzak indar ta talde asko batuten zituela jakinda, Karlatar Bizkaitarrak Bizkaia'rantz biurtzea erabagi eben.

Ordurarte zoriona irribarrez eukien: garaitzarik garaitza ebiltzan toki guztietan On Karlos'en ikurriña su-ta-gar, gogo beroz jasoten zala.

Baiña su-ta-gar ori gero ta geiago gitxitu ta amatauten yakoen. Durango'ko batailloen artean 300 igeslari egin ziran, ta epispina buldurgarriro agertu zan. Ubidea'ra alduta, Bilbo'ko batailloen arteko ofizial bulartsu biozdunenak euren nagusien aurrean aurkeztu ziran ta ezpatak emon eutseezan eziñezkoa eritxoek ekingta itziaz. Bizkaia'n asi ziran esaten Aldundegiko ordezkariak borondatzeko gudariakandik alhenduta, Prantzi'ko bidea artu ebela. Barri guzuzeko onek biotz-ikara andia egiten eutsen Bizkaia maite ebenai.

Olan eldu ziran azkenean Orozko'ra Lorailla'ren 19'an.

Biamamonean, Orrilla'k 20, Zalao'ko abade jaunaren etxean buru-zagi agintarien lenengo ta ain gurarizko batzarra egin zan. Aldundegi'ko Lendakariak olantxe aukeztu eutsen gaia: gudaldia jarraitu, gudari-talde gitxiak

eratuz edo bakearen baldintza egokiak artu. Guztiok bat eginda gudaburruka baztertu eben Tacito antxiñako idazlearen esakun bat gogoratu: "Geinetan gudea koldar, doillor ta ziztriñak gura ebela, baiña egin kementsueneren arrisku, nekaldi, lan ta ukamenez". Beraz, bakea egiteko artu-emonak astea erabagi eben, eta olan agertu eben batzar agirian: Orozko aranean, mille zortzireun ta irurogetamabi'ko Orrila (maiatza)'ren ogeian, On Antonio de Arguinzoniz, On Fausto de Urquizu (jarraian, beste bederatzi izen) gure gudaldia ezin leitekela jarraitu, etaba.....

Batzar-agiri edo Acta au batzarkide guztiak izenpetu eben ta On Antonio de Arguinzoniz eredu edo zirriborro bat irakurri Duque de la Torre arerioen Gudalburuai emoteko.

Alkarbide (Kominikazio) onetan Gudalburuari esaten yakon Bizkaia'n On Karlos Erregearen alde urten eben guztiak parkamen amnisti osoa (orokorra) emotekotan su-izkillu ta sutarma guztiak itxiko ebezala. Eta au ta beste baldintza asko dan-danak artu ezik, gertu egozala gudaldian aurrera ibilteko bulartsu, kementsu ta bildur barik.

LETONA'K